

Havlíčkův Brod 6.8.2013
čj. SRS 042607/2013

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 16 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 22.7.–4.8.2013

1. Počasí

Ráz počasí navázal na předcházející týden. Prvních několik dnů byly ještě nižší noční teploty (pouze okolo 10 °C), ale již v polovině prvního týdne dosáhly 15 °C a okolo této hodnoty se pohybovaly až do konce sledovaného období. Denní teploty byly velmi vysoké a na mnoha místech byla i několikrát překročena dosud naměřená maxima. Značný pokles teplot (o více než 10 °C) nastal začátkem druhého týdne po přechodu výrazné bouřkové fronty. Ta přinesla mimo tohoto dvoudenního ochlazení i lokálně velmi silné srážky. Doprovázel je silný nárazový vítr a část okresu Chrudim byla zasažena krupobitím – byly zaznamenány kroupy o velikosti 3 – 4 cm. Charakter počasí se rychle vrátil k předešlému stavu a i nadále pokračovalo velmi suché a teplé počasí. Další bouřky (ale s minimálním ochlazením) přišly až poslední den sledovaného období. Třebaže srážkové úhrny za celé období nebyly nijak malé, na mnoha místech napršelo víc než je pro toto období obvyklé, přetrvává značné sucho a většina zemědělských plodin trpí nedostatkem vláhy. Důvodem je nedostatek srážek v předešlém období a také charakter srážek, kdy většina vody odtéká po přeschlém povrchu aniž by se vsákla do půdy.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Protože výskyty chorob a škůdců nejsou kalamitní, bude mít zřejmě rozhodující vliv na výši a kvalitu letošní zemědělské produkce počasí. Kromě negativního dopadu vysokých teplot a sucha došlo v důsledku prudkých srážek a silných větrů i k polehnutí většiny porostů. Prakticky bez přírůstku byly brambory a některé porosty řepky a hrachu předčasně dozrály – uschly.

OBILNINY

V plném proudu byly žňové práce, ale dosud hlášené výnosy jsou pouze průměrné až podprůměrné.

PŠENICE OZIMÁ (RF 83–99 BBCH)

(časná těstovitá (vosková) zralost - sklizené zrna (vhodné pro posklíňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy)

První výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** v klasech byl hlášen z okresu Rychnov nad Kněžnou /lokalita Dobré 31.7./ a střední výskyty byly pozorovány v okresech Chrudim /lokalita Kunčí 26.7./ a Svitavy /lokalita Polička 30.7./.

V okrese Trutnov /lokalita Bílé Poličany 30.7./ byl zjištěn lokálně až střední výskyt **černě obilnin (*Mycosphaerella tassiana*)** v klasech.

V okrese Chrudim /lokalita Zbožnov 23.7./ byl zjištěn první výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** a lokálně až střední výskyty byly zaznamenány v okresech Svítavy /lokalita Moravská Třebová 30.7./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Tisová 31.7./.

V okrese Trutnov /lokalita Bílé Poličany 30.7./ byl zjištěn první jednotlivý výskyt sklerocií **námelovitosti trav (*Claviceps purpurea*)** v klasech.

Střední výskyt **ružovění klasů pšenice (*Giberella zeae*)** byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Kunčičky 23.7./.

Pozorování se provádí v době mléčné až voskové zralosti, fáze 75 – 85 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěna podél trasy průchodu.

Pokračující střední výskyty **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** ve feromonových lapácích byly hlášeny z okresů Náchod /lokalita Spy 26.7./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Králova Lhota 26.7./.

V okrese Trutnov /lokalita Bílé Poličany 30.7./ byl zjištěn mírně zvýšený výskyt dospělců **kněžice kuželovité (*Aelia acuminata*)**.

JEČMEN JARNÍ (RF 75-97 BBCH)

(střední mléčná zralost: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená - rostlina plně odumřelá, stéblo se láme)

Na pozorovacím bodě v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Němčičky 25.7./ byl pozorován střední výskyt **padlí travního (*Blumeria graminis*)** a pouze slabý výskyt **sít'ovitě skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

KUKUŘICE (RF 51-71)

(počátek metání lat: lata v pochvě dobře znatelná - počátek tvorby plodu: zrna jsou zjistitelná: obsah vodnatý: cca 16% sušiny)

Na instalovaných feromonových lapácích byly zaznamenány první úlovky samců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica vngifera*)** následovně: Havlíčkův Brod /lokalita Lípa a Kožlí 2.8./, Hradec Králové /lokalita Osice 1.8./, Chrudim /lokalita Trhová Kamenice 1.8./, Jičín /lokalita Miletín Podhájí 30.7./, Náchod /lokalita Krčín-Nové Město nad Metují 23.7./, Pardubice /lokalita Trnávka 23.7./ a Trutnov /lokalita Havlovice a Suchovršice 1.8./.

Kontroly a záznamy výskytu dospělců na lepových deskách se provádí jednou týdně v období od 20.6. do poloviny října.

Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při seti nebo v době líhnutí larev.

Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujících práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Sledování výskytu tohoto nepůvodního škůdce a případná opatření proti němu jsou rozdílná dle zařazení okresů do předem vymezených zón. První zóna tzv. oblast

kontinuálního šíření zahrnuje celou Moravu a část Čech. Ochrana proti bázlivci kukuřičnému spočívá v uplatňování zásad integrované ochrany rostlin. Základem je omezení monokulturního pěstování kukuřice společně s využíváním preventivních agrochemických metod ochrany a chemických přípravků.

Oznámení signalizace ošetření proti dospělcům bázlivce kukuřičného v nárazníkové zóně (Oblastní odbor SRS v Havlíčkově Brodě)

Státní rostlinolékařská správa (dále jen „SRS“) nařídila svým nařízením s č.j. SRS 003490/2013 ze dne 23. 1. 2013 podle § 76 odst. 2 věty druhé a § 76 odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění, všem podnikajícím fyzickým a právnickým osobám, které se při podnikatelské činnosti zabývají pěstováním kukuřice v území vymezeném okresy Benešov, Beroun, Český Krumlov, Jičín, Kladno, Klatovy, Mělník, Mladá Boleslav, Náchod, Nymburk, Písek, Praha hl. m., Praha-východ, Praha-západ, Prachovice, Příbram, Semily, Strakonice, Tábor, Trutnov a katastrálními územími 750204 Slavkovice a 782076 Vílov v okrese Domažlice a katastrálním územím 761737 Sýkořice v okrese Rakovník, mimořádná rostlinolékařská opatření podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona k ochraně proti šíření bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera virgifera*).

Podnikající fyzické a právnické osoby ve výše uvedeném vymezeném území smí pěstovat kukuřici:

- a) na pozemku, na kterém nebyla kukuřice pěstována v předchozím roce, nebo
- b) na pozemku, na kterém byla kukuřice pěstována v předchozím roce, avšak pouze v kombinaci s ošetřením proti larvám nebo dospělcům bázlivce kukuřičného insekticidním přípravkem uvedeným v platném seznamu povolených přípravků na ochranu rostlin s použitím proti bázlivci kukuřičnému nebo insekticidním přípravkem povoleným k použití proti bázlivci kukuřičnému podle článku 51 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009.

SRS tímto signalizuje ošetření proti dospělcům bázlivce kukuřičného v okresech Jičín, Náchod a Trutnov v porostech kukuřice na pozemcích, na kterých byla pěstována kukuřice v roce 2012 a na kterých nebylo provedeno v roce 2013 ošetření proti larvám bázlivce kukuřičného. Ošetření proti dospělcům bázlivce kukuřičného se provede v období od 22. července, avšak nejpozději do 15. srpna. Ošetření je třeba provést před tím, než porost dosáhne výšky 1,80 m (měřeno v části porostu s nejvyššími rostlinami).

Ošetření se provede insekticidy uvedenými v platném registru přípravků na ochranu rostlin. Těmito insekticidy jsou:

Přípravky povolené proti dospělcům bázlivce kukuřičného:

Název	Účinná látka	Dávkování	Ochranná lhůta
Karate se Zeon technologie 5 CS	lambda-cyhalothrin	0,4 l/ha (200–600 l/ha vody), podle signalizace, max. 1x	AT (kukuřice setá na zrno), 28 dní (kukuřice setá na siláž a na zeleno

Decis Mega	deltamethrin	0,2–0,25 l/ha (400 - 600 l/ha vody), podle signalizace, max. 1x	AT
Biscaya 240 OD	thiacloprid	0,3 l/ha (300 - 500 l/ha vody), do 65 BBCH, podle signalizace, max. 1x	30 dní

AT = agrotechnický termín. Přípravek se aplikuje v přesně stanoveném agrotechnickém termínu nebo v určitém vývojovém stadiu ošetřované plodiny.

Poznámka: Povoleno je ještě několik dalších insekticidů uváděných na trh ve formě souběžného obchodu, k nimž se vztahuje Karate se Zeon technologií 5 CS jako referenční přípravek. Tzn. údaje na etiketě těchto souběžně dovážených přípravků musí být z hlediska obsahu v souladu s etiketou referenčního přípravku Karate se Zeon technologií 5 CS.

S ohledem na zvýšení účinnosti ošetření proti dospělcům škůdce je vhodné použít povolený insekticid se systémovým účinkem, při jehož aplikaci není třeba, aby byly postřikovou jíchou rovnoměrně zasaženy všechny části rostlin. Pokud dotčená podnikající fyzická nebo právnická osoba sama nevlastní vhodný samojízdný postřikovač s vyšší světlou výškou, může si toto ošetření nechat provést jako službu od jiné firmy.

Podrobnější informace lze získat na webových stránkách Státní rostlinolékařské správy. Případně je možno kontaktovat rostlinolékařské inspektory místně příslušného pracoviště SRS.

Pokračoval nálet dospělců **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** do světelných lapačů umístěných v okresech Jičín /lokalita Holovousy/ a Ústí nad Orlicí /lokalita Žamberk/. První výskyt tohoto škůdce byl zaznamenán v okrese Náchod /lokalita Provodov 23.7./.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 79-99 BBCH)

(téměř veškeré lusky dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti, semena plně vyvinutá (zelená zralost) - plodina sklizena)

Lokálně až střední výskyt **fusariového vadnutí hrachu (*Fusarium oxysporum* sp.pisi)** byl zaznamenán na pozorovacím bodě v okrese Svitavy /lokalita Mikuleč 30.7./.

V okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Jámy 24.7./ byl zjištěn první výskyt **strupovitosti hrachu (*Ascochyta pisi*)** a pokračoval zde slabý nálet **obaleče hrachového (*Cydia nigricana*)** do feromonového lapáku.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 85–99 BBCH)

(asi 50% šešulí vyzrálých (semena černá a tvrdá) - sklizňová zralost)

V okrese Trutnov /lokalita Chroustov 30.7./ byl zjištěn silný výskyt **alternariové skvrnitosti brukvovitých (*Alternaria brassicae*)** na šešulích a střední výskyt **bílé hniloby řepky (*Sclerotinia sclerotiorum*)**. Jako střední byl hodnocen i výskyt v okrese Chrudim /lokalita Podlíštiny 29.7./ při monitoringu po sklizni.

MÁK SETÝ (RF 64-70 BBCH)

(fáze vyvinuté tobolky - zelená zralost - zrání tobolky)

V okrese Jičín /lokalita Bašnice 30.7./ byl zjištěn škodlivý výskyt šedé plísňovitosti máku (*Botrytis cinerea*).

Střední výskyt pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*) byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Lukavice 27.7./.

V okrese Jičín /lokalita Bašnice 30.7./ byl zjištěn škodlivý výskyt šedé plísňovitosti máku (*Botrytis cinerea*) a ve stoncích slabý výskyt larev a kukel žlabatky stonkové (*Timaspis papaveris*).

OKOPANINY

BRAMBOR OBEČNÝ (RF 69-85 BBCH)

(květ ukončen - listy převážně žluté, stonky počínají žloutnout)

První výskyt bakteriálního černání stonku a měkké hniloby hlíz (*Pectobacterium atrosepticum*) byl pozorován v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Ohnišov 25.7./.

Nárůst intenzity napadení porostů plísni bramboru (*Phytophthora infestans*) byl jen malý – především u malopěstitelů. V okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Helvíkovice 30.7./ bylo u velmi raných odrůd zjištěno napadení 2% hlíz touto chorobou.

Informace k ošetření proti plísni bramboru a další informace naleznete v programu „Prognóza plísně bramboru“, který je dostupný na internetových stránkách [www.srs.cz](http://leagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html) nebo na odkazu: <http://leagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>

Silný výskyt larev mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*) byl pozorován v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Tisová 30.7./ a v okrese Svitavy /lokalita Moravská Třebová – Sušice 1.8./ byl zjištěn výskyt druhé generace brouků.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

CUKROVKA (RF 39 BBCH)

(plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90% povrchu půdy)

První ojedinělé výskyty cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*) byly zaznamenány v okrese Pardubice /lokalita Lipoltice 30.7./ a i v ostatních okresech zůstává napadení touto chorobou na slabé úrovni.

Lokálně až střední poškození listů housenkami osenice (*Agrostis*) bylo pozorováno v okresech Náchod /lokalita Nahořany 30. 7./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Králova Lhota 30. 7./.

V okrese Pardubice /lokalita Lipoltice 23.7./ byl zaznamenán náhlý opad mšice makové (*Aphis fabae*).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 77-78 BBCH)

(plod dosahuje asi 70% konečné velikosti - plod dosahuje asi 80% konečné velikosti)

V okrese Náchod /lokalita Náchod 1.8./ byl zjištěn první výskyt **moniliniové hníloby jablek (*Monilinia fructigena*)**.

V okresech Chrudim /lokalita Podlíšťany 23.7./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Velká Bíteš 30.7./ byl ve feromonových lapačích pozorován silný výskyt **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** a v okrese Jičín /lokalita Úlibice 25.7./ přetrvával výskyt střední. V okrese Pardubice /lokalita Svinčany 30.7./ byl zaznamenán začátek líhnutí housenek.

Sledování letu dospělců do feromonových lapačů se provádí 2krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapač za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

V okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany 29.7./ byl zaznamenán střední výskyt **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)**.

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 25.7./ byl ve feromonových lapačích zaznamenán pokračující střední výskyt **nesytky jabloňové (*Synathedon myopaeformis*)** a silný výskyt **klíněnky jabloňové (*Phyllonorycter blancardella*)**.

HRUŠEŇ (RF 77-78 BBCH)

(plod dosahuje asi 70% konečné velikosti - plod dosahuje asi 80% konečné velikosti)

Silný výskyt **rzivosti hrušně (*Gymnosporangium sabinae*)** byl pozorován v okrese Náchod /lokalita Novém Městě nad Metují 1.8./.

Peckoviny

MERUŇKY (RF 87)

(sklizňová zralost)

Úlovky samců **obaleče meruňkového (*Enarmonia formosana*)** ve feromonových lapačích v okrese Pardubice /lokalita Choltice 26. a 30.7./ odpovídaly pokračujícímu silnému náletu.

SLIVOŇ (RF 78-81 BBCH)

(plod dosahuje asi 80% konečné velikosti - počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu (zsvětlení))

V okrese Jičín /lokalita Kamenice 29.7./ byla ve feromonových lapačích zaznamenána nová letová vlna **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** - silný výskyt.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první (přezimující) generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapačů, při zjištění nejméně dvou vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Místy silné výskyty **mšic (Aphididae)** byly hlášeny z okresu Svitavy /lokality Litomyšl a Moravská Třebová 1.8./ - zastoupena byla především **mšice švestkové (Hyalopterus pruni)**.

ZELENINA

OKURKA

V okrese Ústí nad Orlicí /lokality Šnakov a Žamberk 30.7./ byl ve skleníku pozorován silný výskyt **molice skleníková (Trialeurodes vaporariorum)** a **mšic (Aphididae)**.

OKRASNÉ DŘEVINY

BUK

Silný výskyt **stromovnice bukové (Phyllaxis fagi)** byl zjištěn v okrasné zahradě v okrese Náchod /lokalita Náchod 1.8./.

JEDLE

V okrese Trutnov /lokalita Trutnov - zahrada 31.7./ byl pozorován na kůře a hlavně pod odchlupující se kůrou kmene odumírající jedle silný výskyt mšic rodu **medovnice (Cinara sp.)**.

JÍROVEC MAĎAL

Silné poškození listů larvami **klíněnký jírovcové (Cameraria ohridella)** bylo zjištěno v okresech Pardubice /lokalita Pardubice – Vinice 30.7./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Opočno 2.8./.

OSTATNÍ

Světelný lapač

V okrese Jičín /lokalita Holovousy 22.7.-31.7./ byl ve světelném lapači zjištěn první výskyt **tesaříka hnědého (Arhopalus rusticus)**, **tesaříka borového (Spodylis buprestoides)**, další výskyty **lišaje šeříkového (Sphinx liqustri)** a zvýšené výskyty **kovolesskece gamma (Autographa gamma)**.

Nová lokalita s výskytem cca 100 rostlin **bolševníku velkolepého (Heracleum mantegazzianum)** byla zjištěna v okrese Pardubice /lokalita Nemošice 1.8./

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl